

Voorspel

‘Kom op, ik wil de rest van het verhaal ook horen!’

De raaf hield zijn kop schuin. ‘Welk verhaal?’

‘Over de god Kupilas – de Manke, zoals jij hem noemt. Vertel op! Het stortregent, ik heb het koud, ik heb honger en ik ben verdwaald in zo ongeveer de ergste plek van de hele wereld.’

‘Ons is ook nat. En ons heeft ook honger,’ hielp Skurn hem herinneren. ‘Want ons heeft de laatste dagen amper gegeten. Twee slakkenhuizen, meer heeft ons niet weten te kraken.’

De gedachte aan gekraakte slakkenhuizen kon Barrick niet opbeuren. ‘Toe nou... Ga nou door met je verhaal. Alsjeblieft.’

De raaf ordende zijn smoezelige veren. ‘Nou, vooruit dan maar,’ zei hij, milder gestemd. ‘Waar was ons gebleven?’

‘Dat hij zijn overgrootmoeder ontmoette. En ze zou hem leren...’

‘O ja, ons weet het weer. “Ik zal je leren door het domein van de Leegte te reizen,” sprak zijn overgrootmoeder tegen de Manke. “De Leegte is overal, dichtbij als een gedachte, onzichtbaar als een gebed.” Was dat het? Was ons daar gebleven?’

‘Ja, daar was je gebleven.’

‘Kan ik u misschien eerst iets te eten brengen?’ Skurns stemming was weer opgeklaard. ‘Het wemelt in dit gedeelte van het woud van de Kwinkelmotten...’ Hij zweeg bij het zien van de uitdrukking op Barricks gezicht. ‘Zoals u wenst, Meester Kieskeur-tot-Pietlut... Maar neem het Skurn niet kwalijk wanneer u vanavond aan het rommelbuiken slaat...’

De Manke verbleef vele dagen bij zijn overgrootmoeder, de Leegte, en ze leerde hem de geheimen van haar rijk en van de wegen die erdoorheen leidden. Zo werd de Manke nog wijzer dan hij al was. Al reizend door het do-

mein van zijn overgrootmoeder leerde hij talloze listigheden, en hij zag vele dingen wanneer niemand in de gaten had dat hij keek. Doordat zijn ene been korter was dan het andere, liep hij haperend, wankelend, als een kar met een gebroken wiel. Desondanks reisde hij sneller dan wie ook – zelfs sneller dan zijn neef Draaier, die door de mensen Zosim wordt genoemd.

Draaier was de snelste in de clan van de Drie Broeders, de sluwste meester van reizigers, dichters en krankzinnigen. Slim als hij was, had hij op eigen kracht enkele van de geheimen van zijn Grootmoeder Leegte weten te ontdekken, maar eens, toen hij niet wist dat ze luisterde, had hij haar een “Oude Wind in een Wel” genoemd. Sindsdien had ze ervoor gezorgd dat hij niet nog meer te weten kwam over haar rijk en over haar geheimen en buitenzigheden.

Maar de Manke had ze in haar hart gesloten, en ze was een goede leermeesteres. Hoe meer de Manke te weten kwam, hoe meer woorden en macht hij zich eigen maakte, hoe oneerlijker hij het vond dat zijn vader was gedood, zijn moeder ontvoerd, en dat zijn oom en al zijn verwanten naar de hemel waren verbannen, terwijl degenen die hun dat alles hadden aangedaan, met name de drie machtigste broeders – Perin, Kernios en Erivoor, zoals uw volk ze noemt –, een gelukkig leven leidden en zingend en dansend over de aarde gingen. De Manke dacht er heel lang over na en ten slotte bedacht hij een plan – het sluwste, ingewikkeldste plan dat ooit iemand had weten te bedenken.

Alle drie broeders waren voortdurend omringd door gruwelijk machtige bewakers en behoeders, dus met een simpele aanval zou hij niets bereiken, besefte de Manke. Rond de troon van Erivoor Waterheer zwommen zeevulven en giftige kwalen, en hij had waterkrijgers die hem de hele groene dag en nacht bewaakten. Perin Hemelheer woonde in een paleis op de hoogste berg van de wereld, omringd door zijn verwanten, en hij droeg de machtige hamer Donderschicht die de Manke zelf voor hem had gemaakt, en waarmee hij zelfs de wereld zou kunnen stukslaan als hij er maar lang genoeg mee hamerde. En Steen Man (die jullie Kernios noemen) had weliswaar niet zoveel dienaren, maar hij werd in zijn burcht diep in de aarde, waar hij woonde tussen de doden, rondom afgeschermd door listen en spreuken die de ogen uit je hoofd konden branden en je botten tot ijsgruis konden vermalen.

Alle broeders hadden echter een zwakke plek – een zwak dat alle mannen hebben – en dat was hun vrouw. Want er wordt beweerd dat zelfs de Eerstgeborenen in de ogen van hun vrouw geen haar beter zijn dan anderen.

De slimme Manke stak veel tijd in het sluiten van vriendschap met de vrouwen van twee van de broeders: Nacht, de koningin van de Hemelheer,

en Maan, die door Steen Man was verstoten en daarna door diens broer, Eri-
vor Waterheer, tot de zijne gemaakt. Beide koninginnen benijdden hun echt-
genoot om zijn vrijheden en wensten dat ook zij konden gaan en staan waar
ze wilden; dat ze konden beminnen wie hun beviel en dat ze konden doen
wat bij hen opkwam. En dus gaf de Manke beide vrouwen een drankje dat
ze in de wijn van hun man moesten doen. "Dit zal ervoor zorgen dat hij de
hele nacht doorslaapt, zonder ook maar één keer wakker te worden. En ter-
wijl hij slaapt, kunt u doen wat u wilt," zei hij tegen de koninginnen.

Nacht en Maan waren blij met het geschenk van de Manke en beloofden
dat ze hun man nog diezelfde avond het brouwsel zouden geven.

De derde broeder, de koude, harde Steen Man, had Bloem, de moeder van
de Manke, die door uw volk Zoria wordt genoemd, gevonden toen ze na het
einde van de oorlog alleen en diepbedroefd door het woud zwierf. Hij had
haar mee naar huis genomen en haar tot zijn vrouw gemaakt, nadat hij zijn
eerste vrouw, Maan, had verstoten. Steen Man gaf de moeder van de Man-
ke een nieuwe naam, Stralende Dageraad, en overlaadde haar met goud en
juwelen en andere rijkdommen uit de zwarte aarde. Toch lachte ze nooit en
ze sprak geen woord. Zwijgend en roerloos zat ze naast hem, als een van de
doden over wie Steen Man heerste op zijn troon. En dus ging de Manke on-
der dekking van de duisternis naar zijn moeder, en hij vertelde haar wat hij
van plan was. Tegen haar hoefde hij niet te liegen, want ze was er getuige
van geweest dat haar echtgenoot werd gedood, ze had met eigen ogen gezien
dat haar zoon werd gemarteld en dat haar familie werd verbannen. Ook toen
hij haar het drankje gaf, sprak ze geen woord, noch schonk ze hem zelfs maar
een glimlach, maar ze drukte haar koude lippen op het hoofd van de Manke
voordat ze zich weer omdraaide naar de eindeloze gangen van het huis van
Steen Man. De Manke zou haar nog maar één keer terugzien.

Toen hij zijn plan in werking had gesteld ging de Manke eerst naar het
huis van de Waterheer, op de bodem van de diepe oceaan. Zoals ze hem dat
had geleerd, reisde hij door de Leegte, het domein van zijn overgrootmoeder,
en zo kwam het dat niemand in het huis van de Waterheer hem zag komen.
De Manke glipte als een koude stroming langs de altijd waakzame zeewol-
ven, en hoewel ze zijn nabijheid vermoedden, konden ze niet bij hem komen
om hem met hun scherpe tanden te verscheuren. En ook de giftige kwalen
konden hem niet steken – de Manke bewoog zich tussen hen door alsof ze
slechts drijvende leliebladeren waren.

Toen hij eindelijk bij de Waterheer kwam, trof hij die in bed aan, dron-
ken en in diepe slaap, buiten bewustzijn dankzij het drankje dat Maan hem
had gegeven. De Manke aarzelde even, want het was hem plotseling vreemd

te moede. Anders dan zijn twee broers had de Waterheer niet meegedaan toen de Manke werd gemarteld, en die haatte hem dan ook niet zo vurig als hij Hemelheer en Steen Man haatte. Maar de Waterheer had wel oorlog gevoerd tegen de familie van de Manke en ervoor gezorgd dat de moeder van de Manke weduwe was geworden, waarna hij samen met zijn broeders de rest van de clan van de Manke naar de hemel had verbannen. Bovendien zou de bloedlijn van de clan Vocht, de vijanden van de Manke, blijven voortbestaan zolang de Waterheer op aarde leefde. Om toch enig mededogen te tonen besloot de Manke de Waterheer niet te wekken om hem te vertellen welk lot hem wachtte. In plaats daarvan opende hij een deur naar een deel van de Leegte waar niemand ooit een voet had gezet, een geheime plek die zelfs zijn overgrootmoeder was vergeten, en duwde hij de slapende Waterheer door de opening. Toen Eriwor Waterheer de wereld had verlaten, sloot de Manke de deur weer.

Opnieuw begaf hij zich over zijn geheime wegen vanaf het huis op de zeebodem, zich afvragend wie hij vervolgens ter verantwoording zou roepen, Hemelheer of Steen Man. Van de drie broeders was Hemelheer de machtigste en de wreedste. Hij had zichzelf tot heer van alle goden uitgeroepen en regeerde over hen vanuit zijn paleis op de top van de berg Xandos – de Staf – en het goddelijke hof beschermde hem beter dan muren dat ooit hadden gekund. Zijn zoons, Jager, Ruiter en Schildvoerder, waren bijna net zo machtig als hun vader, en zijn dochters, Wijsheid en Woud, konden bijna iedere krijger verslaan, en zeker een man met een gebrek, zoals de Manke. Dus het zou het verstandigst zijn de Hemelheer in zijn imposante burcht als laatste te bezoeken.

Maar ondanks alles was het de koude, zwijgende Steen Man en niet zijn woeste broeder, die de Manke de grootste angst inboezemde.

Dus hij reisde over de paden van de Leegte naar de Staf, en de hele clan Vocht voelde dat hij voorbijkwam, maar er was niemand die hem kon zien, of horen, of ruiken. Alleen Jager met de scherpe ogen en Woud met de snelle voeten hadden een vermoeden waar hij was. De beeldschone, maar wrede Woud haastte zich achter hem aan maar kreeg de Manke net niet te pakken. Het lukte haar slechts een stuk van zijn buis te scheuren. Jager vuurde een magische pijl af die over de verloren paden joeg waarlangs de Manke reisde, en die zijn oor raakte zodat het bloed op zijn schouder en op zijn vooren hand droop. Maar ze konden hem niet tegenhouden en het duurde niet lang of hij was diep in het paleis van de Hemelheer doorgedrongen, in de kamer waar de gedroegerde heer des huizes lag te slapen. De Manke deed de deur achter zich op de grendel.

“Wakker worden!” riep hij tegen de slapende Hemelheer, want hij wilde dat zijn vijand wist wat er ging gebeuren en wie hem dat aandeed. “Wakker worden, Raasboll! Je einde is nabij!”

Ondanks het drankje dat de Manke had gebrouwen, was de Hemelheer nog altijd erg sterk. Hij sprong uit bed, pakte zijn machtige hamer Donderschicht, zo groot als een hooiwagen, en haalde ermee uit naar de Manke. Maar hij miste en sloeg zijn eigen reusachtige bed tot splinters.

“Geen nood,” zei de Manke. “Dat bed heb je toch niet meer nodig. Spoedig zul je in een ander bed slapen – een koud bed in een koud oord.”

De Hemelheer maakte de Manke bulderend uit voor verrader en slingerde zijn hamer op hem af, zo hard als hij die met zijn machtige arm kon gooien. Ieder ander doelwit – zowel een god als een sterfeling – zou door Donderschicht zijn vermorzeld en tot sintels verteerd, maar de Manke hield stand.

“Dacht je nou werkelijk dat ik een wapen voor je zou maken dat je tegen me zou kunnen gebruiken?” vroeg de Manke. “Je noemt me een verrader, maar jij hebt mijn vader aangevallen – je eigen broer – en hem door verraad verslagen. Nu krijg je eindelijk je verdiende loon.”

Toen keerde de Manke de hamer van de Hemelheer tegen hem, en het geraas van de slagen was als het geknetter en gebulder en gerommel van de bliksem. Perin Hemelheer riep zijn familie en zijn dienaren om hulp. Allen die op de top van de Staf woonden, snelden toe. Maar de Manke opende een deur naar het domein van de Leegte en voordat de Hemelheer nog maar één woord had kunnen zeggen, trof de Manke hem opnieuw met de machtige hamer en beukte hem achterwaarts door de deuropening. Het domein van de Leegte trok aan de Hemelheer als een zuigende wind, maar die greep zich met alle kracht in zijn machtige handen vast aan de grond. Hoewel hij koppig weigerde los te laten, slaagde hij er niet in zich terug te trekken uit de lege landen waar de overgrootmoeder van de Manke heerste. Glimlachend deed de Manke een stap naar achteren, hij opende de deur naar de kamer van de Hemelheer en verborg zich daarachter. Alle andere goden van de berg, Wijsheid en Schildvoerder en Wolken en Behoeder, kwamen aanstormen. Toen ze zagen in welk gevaar hun heer verkeerde schoten ze toe om hem te helpen. Ze grepen hem bij de armen en probeerden hem terug te trekken, maar de magie van Grootmoeder Leegte was hun te machtig. Terwijl ze deden wat ze konden, kwam de Manke tevoorschijn van achter de deur en ging bij de broodmagere Ouderdom staan, die de achterhoede vormde. Ouderdom stond te ver van Hemelheer om hem te kunnen pakken, dus hij had zich vastgegrepen aan Wijsheid, die zich op zijn beurt vastgreep aan Jager, die aan de hand van de Hemelheer trok.

“Ik weet nog dat je spuugde op het lichaam van mijn vader,” zei de Manke tegen Ouderdom, toen hief hij zijn bronzen hand en zijn hand van ivoor en gaf de oude een zet in de rug. Ouderdom strompelde naar voren, botste tegen Wijsheid, die tegen Jager botste, en spoedig schoten allen die vanuit het hele paleis hun heer te hulp waren gekomen, over de drempel van de Leegte. Dat brak de greep van Hemelheer, en ze tuimelden de koude duisternis in. Voorgoed. Tot de laatste man.

De Manke lachte toen hij hen zag vallen, hij lachte terwijl ze het uitschreeuwden en hem verwensten, en hij lachte het hardst toen ze eenmaal waren verdwenen. Hij had lang geleden onder het kwaad dat ze hem hadden aangedaan en hij voelde geen mededogen.

Een van de verwanten van de Hemelheer was zijn meester echter niét te hulp gekomen. Dat was Draaier, die nooit iets deed wat hij door anderen kon laten opknappen. Toen hij zag wat er gebeurde en besepte dat de Hemelheer, de sterkste van alle goden, was verslagen en verbannen, werd hij overvallen door angst. Hij rende het paleis van de goden uit om zijn vader, Steen Man, te waarschuwen.

En zo gebeurde het dat toen de Manke eindelijk de machtige Xandos afdaalde en zich naar het huis van Steen Man haastte, de snelle Draaier hem vóór was. Daardoor miste de Manke het voordeel van de verrassing, dus toen hij bij de grote poort van het huis van Steen Man kwam, vond hij die gesloten en vergrendeld en bewaakt door vele soldaten. Dat hield de Manke echter niet tegen. Hij omzeilde de soldaten via de wegen die alleen hij en zijn overgrootmoeder kenden, en wist onopgemerkt de kamer van Steen Man te bereiken. Draaier, die zijn vader had gewaarschurd, glipte net weg, maar de Manke kreeg hem te pakken en er ontstond een worsteling. De Manke greep Draaier bij de keel en weigerde los te laten. Draaier veranderde zichzelf in een stier, in een slang, in een valk, zelfs in een hoog oplaaierende vlam, maar de Manke liet niet los. Ten slotte gaf Draaier het op. Hij hernam zijn natuurlijke verschijning en smeekte de Manke zijn leven te sparen.

“Ik heb geprobeerd je moeder te redden,” jammerde hij. “Ik heb geprobeerd haar te helpen ontsnappen. En ik heb altijd aan jouw kant gestaan! Toen alle anderen tegen je waren, was ik je voorspraak. En toen je werd verstiten, heb ik je onderdak geboden en wijn geschonken, of ben je dat soms vergeten?”

De Manke lachte. “Je wilde mijn moeder voor jezelf. Als ze niet was ontsnapt, zou je haar tot je vrouw hebben gemaakt. En je bent mijn voorspraak niet geweest, want je hebt geen partij gekozen – dat doe je nooit. Je wacht af wie als overwinnaar uit de strijd komt, om die je steun te geven. En dat je me onderdak hebt geboden en wijn geschonken, dat heb je gedaan om me dron-

ken te voeren; om me al mijn kennis te ontfutselen over de magische voorwerpen die ik de Hemelheer en de anderen heb gegeven. Maar mijn ivoren hand heeft me beschermd door de kroes te breken. En dus mislukte je plan." Hij tilde Draaier op aan zijn nek. Zo ging hij de kamer van Steen Man binnen, nog altijd bang voor de heer van de duistere aarde, maar in het besef dat het einde hoe dan ook nabij was.

Steen Man Kernios vertrouwde niemand, dus hij had het brouwsel dat de moeder van de Manke voor hem had gemaakt, niet opgedronken. Hij stond gereed in zijn angstwekkende grijze wapenrusting, met zijn gruwelijke speer Aardster in de hand. Een god op het hoogtepunt van zijn kracht, in zijn eigen paleis. Bovendien had hij nog een ander wapen, en toen de Manke binnenkwam langs de wegen van de Leegte en vlak voor hem vanuit het niets verscheen, confronteerde Steen Man hem daarmee.

"Hier heb je je moeder," sprak hij. "Ik heb haar in huis genomen, maar ze heeft me beloond met verraad." Steen Man hield haar stijf tegen zich aan geklemd, met de punt van zijn speer tegen haar keel gedrukt. "Als je weigert je over te geven, als je weigert jezelf te kluisteren met de bezweringen van de Leegte die je in staat hebben gesteld mijn broeders te vermoorden, zul je je moeder voor je ogen zien sterven."

De Manke verroerde zich niet. "Ik heb je broeders meer genade getoond dan zij destijds mijn verwanten. Ze zijn niet dood, ze slapen, in een koud, verlaten oord. En daar zal ook jij spoedig rusten."

Steen Man lachte. Volgens de overlevering klonk het als wind uit een graf-tombe. "En dat is te verkiezen boven de dood? Voor altijd slapen in de Leegte? Hoe dan ook, jij mag dat een geschenk noemen, maar het zal jou niet vergund zijn. Of je vernietigt jezelf, of ik laat je moeder doodbloeden, en vervolgens dood ik je alsnog."

De Manke hief Draaier, die nog altijd naar adem snakte in de greep van zijn bronzen hand. "En je zoon dan?"

De stem van Steen Man klonk als het harteloze gerommel van de bevende aarde. "Ik heb vele zoons gehad. Als ik blijf leven kan ik er nog vele verwekken. Zo niet, dan kan het me niet schelen wie me overleeft. Dus doe met hem wat je wilt."

De Manke wierp Draaier van zich af. Lange tijd keken Steen Man en hij elkaar aan als wolven die streden om een prooi, geen van beiden bereid de eerste stap te zetten. Toen hief de moeder van de Manke haar bevende handen naar de scherpe punt van de speer, ze sneed haar keel door en viel op de grond, in een stroom van bloed.

Steen Man aarzelde geen moment. Terwijl de Manke naar zijn moeder

keek die hijgend haar laatste adem uitblies, slingerde de heer van de zwarte aarde zijn machtige speer, nat van het bloed, naar het hart van de Manke. Die probeerde Aardster aan zijn wil te onderwerpen, maar Steen Man had zijn eigen machtswoorden over de speer uitgesproken en de Manke kon zijn meesterschap niet ongedaan maken. En dus kon de Manke slechts razendsnel een stap opzij doen, de Leegte in. De speer vloog langs hem heen en beukte zo hard tegen de muur dat het halve paleis instortte en er tot ver in de omtrek een huivering door het land trok.

Toen de Manke weer uit de Leegte tevoorschijn kwam, stortte Steen Man zich op hem. Er volgde een langdurige worsteling terwijl om hen heen het paleis instortte; hun kracht was zo enorm en hun strijd zo machtig dat zelfs de stenen van de aarde werden gebroken en vermorzeld, zodat wat eens een bastion van rotsachtige pieken boven de burcht van Steen Man was geweest, tot stof vergruisde; het land zonk weg, de oceaan stroomde toe, en wat bleef was een eiland van rotsblokken, omspoeld door water. Daarop woedde hun strijd voort.

Uiteindelijk grepen ze elkaar naar de strot. Steen Man was de sterkste van de twee, en de Manke had geen ander verweer dan te vluchten naar de wegen der duisternis, maar Steen Man liet niet los en werd meegevoerd. Terwijl ze door de Leegte vielen, boog Steen Man de rug van de Manke zo ver door dat die dreigde te breken. De Manke snakte naar adem, terwijl Steen Man hem vermorzelde; denken kon hij niet meer.

“Kijk in mijn ogen,” zei Steen Man. “Daar zul je een duisternis zien, grootser dan al wat de Leegte kan voortbrengen; grootser dan alles waarvan de Leegte zich zelfs maar een voorstelling kan maken!”

Bijna was de Manke verslagen, want als hij ook maar één blik in de ogen van de Heer van de Duistere Diepten had geworpen, zou hij de dood in zijn gezogen. In plaats daarvan wendde hij echter zijn hoofd af en hij zette zijn tanden in de hand van Steen Man. De pijn was zo gruwelijk dat diens greep verslapte, zodat de Manke hem wist af te schudden, waarop Steen Man in de troebele, koude duisternis viel en verdween.

De Manke zwierf nog een tijdje door de verste bereiken van de Leegte. Hij was verward, het duizelde hem, maar ten slotte vond hij de weg terug naar het huis van Steen Man waar het lichaam van zijn moeder nog altijd lag. Hij knielde en boog zich over haar heen, maar beseftte dat hij niet kon huilen. Met zijn hand op de plek waar ze hem had gekust, bukte hij zich en drukte een kus op haar koude wang.

“Ik heb hen vernietigd die u vernietigd hebben,” zei hij tegen haar roerloze lichaam.

Plotseling, zonder enige waarschuwing voelde hij een gruwelijke pijn toen de machtige speer van Steen Man zijn borst doorboorde. Wankelend richtte de Manke zich op. Draaier trad naar voren uit de schaduwen waarin hij zich had verborgen. Schaterend danste de onruststoker in het rond.

“En nu heb ik jou vernietigd!” riep Zosim de Draaier uit. “Alle groten zijn dood. Alleen ik blijf over om over de wereld te heersen! Over de wereld en over zeven maal zeven bergen en zeven maal zeven zeeën!”

Met zijn hand van brons en zijn hand van ivoor greep de Manke de speer Aardster die hem had doorboord. Vlammen sloegen uit het machtige wapen, en het verteerde, tot er slechts sintels restten. “Ik ben niet vernietigd,” sprak de Manke, ondanks zijn ernstige verwondingen. “Nog niet... nog niet...”

Pas toen de stilte zo lang duurde dat Barrick merkte dat hij in slaap dreigde te sukkelen, keek hij op. ‘En toen? Skurn? Hoe ging het verder?’ Verbaasd keek hij om zich heen. ‘Skurn? Waar ben je?’

Even later fladderde er een bijna volledig zwarte gedaante uit de eeuwig grijze hemel, met in zijn zwarte snavel iets gruwelijks wat heftig verzet pleegde.

De raaf produceerde een gesmoord, genietend geluid, terwijl de poten van zijn slachtoffer nog wanhopig spartelend uit zijn snavel hingen. ‘Verrukkelijk!’ rapporteerde hij vervolgens. ‘Ons vertelt straks verder. Want ons heeft een heel nest ontdekt. Smaakt naar dode muis, voordat die zo ver is opgezwollen dat hij uit elkaar barst. Zal ons er voor u ook een paar halen?’

‘Genadige goden!’ Barrick wendde zich af, kreunend van weezin. ‘Geef me kracht, waar u ook bent – levend, dood, of slapend!’

De raaf snoof om zoveel dwaasheid. ‘Bidden om kracht is niet genoeg. Ons moet eten om sterk te blijven.’